

KNIHA JE V ŠIRŠÍM
VÝBĚRU NA MAN
BOOKER PRIZE
ZA ROK 2018

VODA MRTVÁ A ŽIVÁ

SOPHIE
MACKINTOSHOVÁ

mladá fronta

Voda mrtvá a živá

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

MLADÁ FRONTA

Sophie Mackintoshová

Voda mrtvá a živá – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

VODA MRTVÁ A ŽIVÁ

SOPHIE
MACKINTOSHOVÁ

VODA MRTVÁ A ŽIVÁ

SOPHIE
MACKINTOSHOVÁ

mladá fronta

Přeložila Klára Kolinská

THE WATER CURE © Sophie Mackintosh, 2018

Translation © Klára Kolinská, 2018

First published by Hamish Hamilton,
imprint of Penguin Random House

Cover Photograph © Julia Wengenroth Photography

Cover design by Penguin Random House

ISBN 978-80-204-4715-9 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5178-1 (ePDF)

ISBN 978-80-204-5177-4 (ePUB)

ISBN 978-80-204-5179-8 (Mobi)

Obsah

- I. Otec 9
- II. Muži 67
- III. Sestry 233

I.

Otec

Grace, Lia, Sky

Kdysi jsme měly otce, ale ten umře, aniž to zaznameníme.

Ale říct, že to vůbec nevezmeme na vědomí, není přesné. Jen jsme to odpoledne, kdy umře, zcela pohlceny samy sebou. Na tuhle roční dobu je nezvykle horko. Hašteříme se, jako obvykle. Matka vyjde na terasu a zarazí náš spor zvednutím ruky, jediným svižným pohybem proti obloze. Potom strávíme nějakou dobu tím, že ležíme s tvářemi zakrytými vrstvami mušelínu a snažíme se nekřičet, takže otec zemře, aniž by toho některá z nás žen byla svědkem, aniž by ho některá z nás na poslední cestě vyprovodila.

Je možné, že jsme ho od sebe zapudily, že ta energie, která ho vyhnala, unikla z našich těl navzdory našim snahám ji utlumit a přeměnila se v hustý smog visící nad našim domem, nad lesem, nad pláží. Tam jsme ho viděly naposledy. Položil si na zem ručník a lehl si rovně na písek, rovnoběžně s okrajem moře. Odpočíval, nad horním rtem a na holé hlavě mu vystupovaly kapky potu, a on je nechával být.

Vyptávání začne u večere, když se nevrátí domů. Matka v rozčilení jedním máchnutím paže odstrčí ze stolu talíře a mísy s jídlem a začneme prohledávat nekonečné místnosti v domě a pročešávat zahradu a pak i pláž. Nenakládá v kuchyni ryby do slaného nálevu, ani na zahradě nevytahuje z hlíny povadlé brambory a nekontroluje vyschlou půdu. Ani se z terasy v horní části domu nedívá na dosud klidnou hladinu vody v bazénu tři poschodí pod sebou, a rozhodně není ani v bazénu samotném, protože zvuky cákání

vody, které vždycky jeho plavání doprovázely, bychom určitě nepřeslechly. Není ani v hale, ani v tanečním sále – netknutý klavír je tichý a sametové závěsy těžknou neporušenými vrstvami prachu. Stoupáme znovu nahoru po schodech, po té pevné páteři probíhající středem domu, a prohlížíme jeden po druhém všechny pokoje a koupelny, třebaže víme, že v nich nebude. Pak utvoříme malou, nepravidelnou rojnici a znovu prohledáváme zahradu, kousek po kousku, dlouhými větvemi šátráme v zelené, bažinaté vodě jezírka. Nakonec se ocitneme na pláži a uvědomíme si, že zmizel i jeden z našich člunů – v písku je vidět hluboká brázda, kudy ho někdo tlačil k vodě.

Na okamžik nás napadne, že možná odjel pro zásoby, ale pak si vzpomeneme, že neměl na sobě bílý ochranný oblek, že jsme neprovedli rozlučkový rituál, a obrátíme pohled k obzoru ozářenému posledními paprsky zapadajícího slunce. Vzduch houstne smrtícím napětím. A matka padne na kolena.

Náš otec měl mohutné a neskladné tělo. Když seděl, plavecké šortky se mu vyhrnuly a odhalily jeho bílá stehna, která jinak zůstávala našim pohledům skrytá. Zabít ho by se podobalo snaze povalit horu těžkého, bezvládného masa. Vyžadovalo by to daleko víc síly, než jsme měly my.

Prázdnota, kterou po sobě otcovo zmizelé tělo zanechalo, se rychle stává prostorem, do nějž si můžeme ukládat svou bolest a smutek, což je svým způsobem změna k lepšímu.

Grace

Ptám se matky, jestli si u tebe nevšimla nějakých příznaků nemoci. Nějakých známek, že ti tvoje tělo vypovídá službu. „Ne, tvůj otec byl ve skvělé formě,“ říká. A vzápětí změni tón: „Jak zatraceně dobře víš.“

Ale tvoje tělo nebylo úplně v pořádku. Samozřejmě jsem viděla to, co ona neviděla. Slyšela jsem tvůj lehký suchý kašel a den předtím, než jsi umřel, jsem ti namíchala léčivý výluh s medem. Vařila jsem ti kopřivy nasbírané v koutě naší zahrady, kam jsme odhazovali odpadky a nechávali je tam hnít. Ruce jsem měla plné puchýřů, když jsem je tam v odpoledním horku vytahovala z hlíny. Pil jsi ten čaj rovnou z kastrolu. Viděla jsem, jak se ti pod jeho kovovým dnem při polykání pohybuje sluncem spálená kůže na krku. Seděli jsme spolu v kuchyni, stoličky přistrčené těsně k sobě. Oči jsi měl bledé a vodnaté. Nedotýkal ses mě. Na lince ležely tři sardinky s vyvrženými vnitřnostmi.

„Ty umíráš?“ zeptala jsem se tě.

„Ne,“ odpověděl jsi. „Vlastně mi v životě nebylo líp.“

Lia

Potvrzení přijde v podobě jeho zakrvácené boty vyplavené mořem vysoko na břeh. Najde ji matka, ale nezahrabeme ji do soli ani ji nespálíme, jak bychom to udělaly s jiným nebezpečným odpadem. „Je to váš *otec!*“ křičí na mě matka, když to navrhnu. A tak si místo toho natáhneme latexové rukavice, všechny se dotkneme krvavé skvrny na jejím povrchu a pak ji pohřbíme v lese. Rukavice hodíme do otevřeného hrobu a matka ho lopatou zaháže hlínou. Brečím Grace na rameni, dokud látkou jejich šatů zmáčenou mými slzami nezačne prosvítat její holá kůže, ale ona jen zírá suchýma očima do zeleného baldachýnu nad našimi hlavami a mlčí.

„Nemohla bys aspoň jednou něco cítit?“ šeptám jí později ve tmě, když si k ní bez dovolení vlezu do postele.

„Doufám, že v noci umřeš,“ zasyčí na mě.

Často v Grace vzbuzuji prudký odpor. Já stejnou výsadu nepožívám a odpor k ní necítím, a to ani tehdy, když jí páchne z úst a kolem kotníků má proužky zaschlého bláta. Vyhledávám co nejtěsnější kontakt s ní, kdykoliv je to jen trochu možné. Někdy, když je to obzvlášť špatné, ukořistím chumáč vlasů z jejího kartáče a schovám si ho pod polštář.

Grace hluboce fascinuje pár černých lakovaných sandálů, které tu před lety zapomněla jedna z žen. Občas si je obuje, přestože se jejich kůže už drolí a odlupuje a volně se jí plácají kolem chodidel. Jednou ráno si je zase nazuje a leží obličejem dolů v trávě zmáčené rosou

přímo uprostřed zahrady. Když ji tam se Sky najdeme a rukama ji překulíme na záda, dobrých třicet vteřin nebo víc se ani nepohne. Pevným pohledem neúhybně zírá do jednoho bodu. Když konečně ožije, nejprve si vjede rukama do vlasů a začne si je rvát a my se k ní přidáme, jako kdyby to byla nevinná hra; ale vzápětí se ukáže, že je to signál, na který jsem už dlouho čekala, aniž jsem to tušila. Pak tam jen bezradně sedíme na trávniku, dávno trapně odrostlé dětským hrám, a čekáme, až nás najde matka.

Protože nevíme, jak máme správně truchlit, matka podléhá panice. Na tuhle novou, neznámou krizi neexistuje žádná terapie. Ale naše matka je vynalézavá žena, která si za každých okolností ví rady a je celý život zvyklá neúnavně opravovat, co se rozbije. A navíc byla ženou, která vždycky stála otci po boku, přijímala jeho teorie a dováděla je k dokonalosti. Její ruce nejsou potřísněny krví, když je na nás položí. Brzy se najde řešení.

Celý týden Sky a já spíme ve stejné posteli s Grace. Celý týden nám matka třikrát až čtyřikrát denně klade na jazyk malé modré tabletky na spaní. Krátké přestávky ve spánku, ponořené v mlze, do nichž nás probouzí matčino rázné plácnutí a vybidnutí, abychom se napily vody ze sklenic nakupených na nočním stolku, snědly pár krekrů namazaných arašídovým máslem a odpotácely se do koupeľny. Třetí den už se sotva udržíme na nohou. Těžké modré závěsy zůstávají zatažené, aby do pokoje nepronikalo sluneční světlo, aby se v něm udržela co možná nejnížší teplota.

„Co cítíte?“ vyptává se nás matka pokaždé, když se vynoříme z hlubin spánku na hladinu bdělého vědomí. „Cítíte se dobře, nebo špatně? Kéž bych taky mohla tohle všechno prospat. Ani nevíte, jaké máte štěstí.“

Sleduje náš dech, kontroluje nám pulz. Sky zvrací a matka je hned u ní a jemně jí otře zvratky z koutků úst palcem a ukazuje váčkem. Když ji položí do vany, aby ji umyla, matně vnímáme zvuk tekoucí vody, připomínající vzdálenou dešťovou přeháňku.

Během celého toho dlouhého spánku se mi zdají sny podobné krabičkám, v nichž se ukrývají menší krabičky, v nichž se ukrývají

miniaturní propadliště. Často si myslím, že jsem vzhůru, ale pak mi zničehonic upadnou paže od těla nebo začne celá obloha pulzovat olověnou zelení; jsem venku, prsty mám zabořené do písku a moře je svislé a vylévá se ze švů.

Po takových zážitcích mi vždycky trvá několik dní, než zase začnu své tělo vnímat normálně. Ale kolena se mi ještě pořád podlamují, když se pokouším postavit. Prokousla jsem si jazyk; otekl a pokaždé, když jím pohnu, připadá mi, že mi v ústech leze obrovský tlustý červ.

Grace, Lia, Sky

Když se vynoříme z toho týdne, který jsme navždycky ztratily, všude kolem nás jsou kousky papíru popsané matčiným rukopisem. Vypadá to jako vzkazy nebo připomínky. Jsou připíchnuté na zdi, zastrčené do zásuvek, složené v záhybech našeho oblečení. Na těch kouscích papíru je napsáno: *Už žádnou lásku!* Její bolest jí dodává důstojnost moudré věštyně. Ty vzkazy nás silně znepokojují. Zeptáme se jí na ně a ona nám podá revidovanou verzi.

„Milujte jenom své sestry!“ Dobře, usoudíme, to zvládneme, na tom není nic těžkého. „A svou matku,“ dodá. „Mě musíte taky milovat. Mám na to právo.“ Dobře, slíbíme jí. To není problém.

Grace

Někdy se modlíme v tanečním sále, někdy v matčině ložnici. Záleží na tom, jestli zrovna potřebujeme dodat situaci trochu pompy – při takových příležitostech matka stojí v sále jako na pódiu s rukama vztaženýma ke stropu a její hlas se mocně odráží od parketu. Bohoslužby v její ložnici bývají tišší, méně okázalé. Držíme se pevně za ruce, abychom nezmeškaly okamžik, kdy se *já* promění v *sestry*. „Oddanost ženám naší krve,“ slibujeme.

Dělá mi dobře přát sestrám všechno dobré. Cítím, jak se soustředí na naši lásku jako na životně důležitou informaci, kterou si musíme vštípit do paměti. „Někdy,“ říká nám matka, když se snaží být milujícím rodičem, „už nedokážu rozlišit, která z vás je která.“ Některé dny se nám to líbí, některé ne.

Když se shromáždíme v matčině pokoji k modlitbě poprvé po tvé smrti, navrhnou, že bychom mohly zase losovat o golfové hole. Když to vyslovím, nikdo nepřikývne, nikdo se mnou nesouhlasí. Oči nám zabloudí k místu, kde hole visí na zdi. Pět háčků, pět dlouhých holí. Nad háčky je pět jmen, ale na holích jen čtyři.

„Jen jednou za rok, Grace,“ řekne mi matka. „Nebudeme to porušovat jen proto, že se ti výsledek nelíbí.“

Lia se na mě úkosem podívá. To ona si posledně vytáhla hůl bez jména, což znamenalo, že letos přišla o pravidelný příděl naší lásky. „Je to smůla,“ říkaly jsme jí. Brala to stoicky. Všechny jsme ji objímaly a ujišťovaly ji, že ji samozřejmě budeme milovat pořád

stejně, to se rozumí, ale přitom jsme věděly, že to nebude stejné, že bude muset o naši náklonnost víc usilovat, že to pro ni nebude nijak snadné. Nebudeme se jí moci dotýkat tak svobodně. A ty sis vybral mě, jako obvykle, a na další rok sis mě k sobě připoutal. Celé jsi to nasimuloval. Byl to podvod.

„Moje postava je mrtvá,“ připomínám.

„Zármutek je láska,“ říká matka. Čekám, že se bude zlobit, ale ona vypadá spíš vyděšeně a zmateně. „Možná by se dalo říct, že je to ta nejčistší láska na světě.“

Takže pravidlo milovat výhradně své sestry má zřejmě své výjimky.

Napadne mě, že bych si přála, aby ses vrátil a byl zase živý, abych tě mohla zabít sama.

„Vždycky je někdo, koho milujeme víc,“ vysvětlila nám matka, když jsme losovaly poprvé. „A právě takhle zajistíme, aby to bylo spravedlivé. Každý přijde postupně na řadu.“ Zdálo se to prosté, když jsme držely v rukou hole, každou označenou jedním jménem. Lia si tenkrát vylosovala moji.

Pořád se samozřejmě budeme všechny navzájem milovat, ale znamenalo to následující: kdyby náhodou vypukl v domě požár, kdyby byly dvě sestry uvězněny v jeho plamenech, volaly o pomoc a křičely vaše jméno, jediná správná věc by byla zachránit tu, kterou zvolila hůl. Je důležité ignorovat jakýkoliv instinkt zrádného srdce, který by nám velel jednat jinak. Na to už jsme byly zvyklé.

Lia

Měsíc potom, co jsme ztratily našeho otce, Krále, stojím na kraji bazénu v levandulovém světle dopadajícím z místa, kde se země stýká s oblohou. Náš bazén je bezpečnou náhradou moře, slanou vodu v něm filtrují neviditelné trubky a hadičky, jeho zdi zdobí modré a bílé kachlíčky a vedle něj je mramorový pult, kde se kdysi podávaly drinky. Na dlaždičkách bezprostředně u hladiny vody jsou tlusté nánosy soli, chránící ji před toxiny přinášnými větrem. Král nám vysvětloval, že sůl vytahuje všechno špatné jako vlhkost; jeho ruce, vysušené sluncem a opálené dotmava, se pohybovaly čile a neúnavně, když ji tu rozhazoval.

Jsem oblečená do bílých bavlněných šatů zdobených rybářskými závažími přišitými na lemech, rukávech a na výstřihu, kde mě jejich chladné olovo tlačí do klíční kosti. Neměla jsem je na sobě od té doby, co Král umřel. Na pruhovaném zahradním lehátku za mnou jsou moje věci: ručník, láhev vody, sluneční brýle, smaltovaný hrnek s vystydlou kávou. Zhluboka se nadechnu a ponořím se do vody.

Tuhle hru na topení hrajeme jenom Grace a já. Sky už je na ni také dost stará, ale když Král navrhl, že by se k nám už mohla přidat, matka ztropila scénu – Sky jako nejmladší dítě byla vždycky její miláček – a matka sama byla od této povinnosti odjakživa osvobozena. Už takhle zkusila dost. Teď už toho pro její tělo moc udělat nemůžeme, kromě paliativní péče. Když jsme byly mladší, vždycky nás při hře pozorně sledovala z lehátka, s vysokou sklenicí